สรุปการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง แนวทางการวิจัยและพัฒนาด้านชีววิทยาของชาติ
ในทศวรรษหน้า

จัดโดย

คณะอนุกรรมการประสานงานวิจัยและพัฒนาทางชีววิทยา ภายใต้คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา

ร่วมกับ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

วันที่23 มกราคม 2540

ณ โรงแรมมารวยการ์เด้น กรุงเทพมหานคร

การสัมมนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบแนวทางการวิจัยและพัฒนาด้านชีววิทยาที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ มีผู้เข้าร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน รวม 109 คน ประธานอนุกรรมการประสานงานวิจัยและพัฒนาทางชีววิทยา **รศ. ดร. ทวี หอมชง** กล่าวรายงานการสัมมนาและกราบเรียนเชิญ **ฯพณฯ ดร. อำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี** ให้เกียรติเป็นประธานเปิดการสัมมนาและบรรยายนำเรื่อง **"การวิจัยและพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพของไทย"** สรุปได้ว่าความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญและเป็นทรัพยากรล้ำค่าต่ออนาคตของมวลมนุษย์ทั่วโลก ซึ่งต้องร่วมกันใช้และรักษา

มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1) ต้องพยายามรักษาความหลากหลายทางชีวภาพทุกระบบนิเวศน์ไว้

2) ต้องมีการสำรวจและศึกษาให้รู้จักทรัพยากรชีวภาพที่รักษาไว้ให้รู้คุณลักษณะ โดยเร็วที่สุด

3) ต้องมีการอนุรักษ์ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างชาญฉลาดที่สุด

4) การเพิ่มปริมาณ จะต้องทำอย่างยั่งยืนและมีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์น้อยที่สุด

จากนั้นเป็นการอภิปรายเรื่อง **"แนวทางการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพของชาติ"** โดย **รศ. ดร. ทวี หอมชง** คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย **ศ. ดร. วิสุทธิ์ ใบไม้** คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อภิปรายความหลากหลายทางชีววิทยาด้านพืช และ**นายจารุจินต์ นภีตะภัฏ** องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติอภิปรายความหลากหลายทางชีววิทยาด้านสัตว์ สรุปได้ว่าปัญหาที่ควรแก้ไขคือการขาดบุคลากรที่มีความรู้และอุทิศตนเพื่องานอย่างจริงจัง สถาบันอุดมศึกษาต่างๆควรรีบเร่งที่จะพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพให้เพียงพอ และปัญหาการขาดงบประมาณสนับสนุนการวิจัยซึ่งรัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนอย่างจริงจังกว่านี้ ในช่วงก่อนพักเที่ยงเป็นการอภิปรายเรื่อง **"แนวทางการวิจัยและพัฒนาด้านชีววิทยาพื้นฐาน"** ดำเนินการอภิปรายโดย **รศ. พรรณี ชิโนรักษ์** คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย **ศ. อักษร ศรีเปล่ง** คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อภิปรายด้านชีววิทยาพื้นฐานของพืช และ **ศ. ดร. สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ** คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอภิปรายด้านชีววิทยาพื้นฐานของสัตว์ สรุปได้ว่าเพื่อให้การวิจัยด้านชีววิทยาพื้นฐานก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่ควรจะอาศัยความรู้ เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการศึกษาวิจัยให้ลึกลงไปถึงระดับเซลล์และโมเลกุล ซึ่งสมควรจะได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณการวิจัยให้มากขึ้นด้วย หลังจากพักรับประทานอาหารกลางวันแล้ว เป็นการอภิปรายเรื่อง **"แนวทางการวิจัยและพัฒนาด้านชีววิทยาประยุกต์"** ดำเนินการอภิปรายโดย **ดร. เชษฐชัย บัณฑิตสิงห์** สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ **ดร.สุพัฒน์ อรรถธรรม** และ **ศ. ดร. จรัญ จันทลักขณา** คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อภิปรายด้านชีววิทยาประยุกต์ของพืช และ สัตว์ ตามลำดับ สรุปได้ว่าการศึกษาวิจัยด้านชีววิทยาประยุกต์ควรคำนึงถึงประโยชน์ ความต้องการที่แท้จริงของชาติเป็นหลัก และต้องควบคู่ไปกับการวิจัยด้านชีววิทยาพื้นฐานจึงจะสมบูรณ์แบบ ซึ่งอาจรวมไปจนถึงด้านความหลากหลายทางชีวภาพ แต่ก็ต้องคำนึงถึงเรื่อง บุคลากร งบประมาณ และการจัดการที่มีประสิทธิภาพ สุดท้ายผู้เข้าร่วมสัมมนาได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะกันอย่างกว้างขวาง

การสัมมนาครั้งนี้สามารถสรุปแนวทางการวิจัยและพัฒนาด้านชีววิทยาของชาติในทศวรรษหน้า ได้ว่าประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเร่งรีบจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการวิจัยด้านชีววิทยาและจัดระบบเพื่อสร้างนักวิจัยโดยเน้นในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งในระดับสัณฐานวิทยา ระดับโมเลกุลและระบบนิเวศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการสูญพันธุ์ สำรวจหาสายพันธุ์ใหม่ รวบรวมพันธุ์เก็บเป็น gene bank และหาแนวทางการใช้ประโยชน์

2. การศึกษาชีววิทยาพื้นฐาน เช่น อนุกรมวิธาน สรีรวิทยา พันธุศาสตร์ และศึกษา genome ของสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะในส่วนที่จะนำไปพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศได้

3. เทคโนโลยีชีวภาพ เพื่อการเกษตร อุตสาหกรรม การแพทย์ และสิ่งแวดล้อม

4. ส่งเสริมงานด้านพิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่

5. ส่งเสริมและใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สมุนไพร อาหารหมัก
พืชผักและพันธุ์สัตว์พื้นบ้าน เป็นต้น